

Negativ social kontrol

Få øget kendskab til bekymringstegn og handlemuligheder i arbejdet med negativ social kontrol.

For dig som er lærer, underviser eller skoleleder.

Udlændinge- og
Integrationsministeriet

Styrelsen for International
Rekruttering og Integration

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Negativ social kontrol af børn og unge

Som barn og ung har man rettigheder. Bliver man forhindret i at have et almindeligt ungdomsliv, kan der være tale om et brud på FN's Børnekonvention og de rettigheder, børn og unge har i Danmark.

I denne folder kan du finde viden om, hvad du kan gøre og hvor du kan søge hjælp og rådgivning, hvis du observerer bekymringstegn eller oplever tvivl om, hvilke handlemuligheder du har, hvis et barn eller en ung udsættes for negativ social kontrol.

Folderen er skrevet i samarbejde mellem Styrelsen for Undervisning og Kvalitet under Børne- og Undervisningsministeriet og Styrelsen for International Rekruttering og Integration under Udlændinge- og Integrationsministeriet.

Hvad er negativ social kontrol?

Negativ social kontrol handler om styring, kontrol eller sanktioner, der i væsentlig grad hæmmer eller begrænser den enkeltes livsudfoldelse, adfærd, valg og rettigheder. Det kan være kontrol eller restriktioner i forhold til livsstil, fritidsaktiviteter, valg af kæreste eller retten til at bestemme over egen krop. Kontrollen kommer oftest fra familien, men den kan også komme fra klassekammerater og venner. Det kan få konsekvenser for det enkelte barn eller ung i form af for eksempel indskrænket frihed og manglende deltagelse i skole- og fritidsaktiviteter.

Negativ social kontrol kan bunde i manglende indsigt. Måske ved familien ikke så meget om, hvad det vil sige at være på lejrskole, gå i klub eller til fritidsaktiviteter. Det kan også hænge sammen med, at forældre eller venner frygter, at visse handlinger vil skade familiens eller gruppens ære, hvis et barn eller ung ikke opfører sig "ordentligt" i overensstemmelse med religiøse eller kulturelle normer.

Casehistorier

Case 1: Opdragelse eller overvågning?

I en 7. klasse et sted i Danmark er der en lærer, der undrer sig.

Hun har lagt mærke til, at en pige i klassen er blevet mere indadvendt. Hun er holdt op med at kommunikere med drengene i klassen, og når der er fællestur, lægger læreren mærke til, at pigen hele tiden har sin mobiltelefon fremme. En dag venter pigen i klasseværelset til alle er gået. Læreren kan mærke, at der er noget, hun vil tale om, så hun bruger lidt ekstra tid på at pakke sin taske.

Da de er alene forklarer pigen, at hendes forældre har pålagt hendes bror at holde øje med, at hun ikke bryder familiens regler. Og broderen har inddraget både en fætter og to venner i overvågningen. Pigen skal sende snapchatbeskeder og billeder, hver gang hun bevæger sig et

nyt sted hen, så de kan tjekke, om hun er der, hvor hun siger, at hun er. Det er hårdt og stressende for pigen.

"Men hvis du siger noget til kommunen, nægter jeg alt," siger hun til læreren.

" ... hvis du siger noget til kommunen, nægter jeg alt."

Læreren beslutter at forklare pigen om hendes grundlæggende rettigheder og derefter tale med sit team.

I teamet er der enighed om, at holde et ekstra øje med pigen.

Det er en lettelse for læreren, at hun ikke står alene med pigen. Teamet deler nu ansvaret, men er det nok?

Case 2: Mobning eller kontrol?

En pige fra ottende klasse skifter i løbet af kort tid væremåde og sindsstilstand. Det bekymrer hendes lærer.

" De finder ud af, at veninderne har spredt rygter om, at pigen går i kort nederdel."

Pigen udviser en adfærd og viser tegn, som læreren genkender fra mobbesituationer fra de mindre klassetrin. Pigen isolerer sig, bliver fraværende i undervisningen og er tydeligt adskilt fra de to

veninder, hun ellers har været meget tæt knyttet til gennem skolegangen.

Alle tre piger har somalisk baggrund og kommer fra familier hvor religionen fylder.

Læreren taler med sit team og sammen beslutter de sig for at holde øje med situationen.

De finder ud af, at veninderne har spredt rygter om, at pigen går i kort nederdel, har en kæreste og ikke opfører sig i tråd med de religiøse normer, der hersker i hendes familie og kultur.

Teamet bliver i tvivl. Er det her almindelig mobning, eller stikker det dybere?

Er der tale om bekymringstegn, og er det tid til at handle?

Det kræver altid en individuel vurdering at finde ud af, om du oplever bekymringstegn, og om det kræver handling fra din eller dit teams side.

Ved at anvende bekymringsbarometret får du en pejling af, om du bør handle eller ej, og om der eventuelt er behov for akutte tiltag.

Bekymringstegn

Negativ social kontrol påvirker elevens generelle trivsel, og hvis du oplever én eller flere af følgende bekymringstegn, kan der være tale om at eleven er udsat for negativ social kontrol:

- ! En elev bliver overvåget, hvor mobilen eller mail bliver tjekket
- ! Eleven går altid direkte hjem efter skole, og deltager ikke i fritidsaktiviteter
- ! Eleven forhindres i at deltage i nogle typer af skoleaktiviteter og undervisning f.eks. lejrskole, idræt eller seksualundervisning
- ! Du oplever ikke, at elevens valg af venner er naturligt. Du ser at gode relationer vælges fra og eleven generelt isolerer sig
- ! Du oplever, at elevens valg af påklædning ikke er frivillig, men muligvis pålagt af eksempelvis familie eller klassekammerater
- ! Du oplever, at en elev har en unaturlig trang til at kontakte forældre eller søskende
- ! Du oplever, at en elevs familiemedlemmer ofte er i kontakt med eleven på skolens område.

Hvad kan du gøre?

Som skoleleder, lærer eller underviser har du pligt til at handle, hvis du har mistanke om, eller oplever at en elev bliver udsat for negativ social kontrol. Tag altid først bestik af situationen og vurder i hvilket omfang, der er behov for at gribe ind:

- Tal altid med eleven. Vær sikker på, at eleven forstår sine rettigheder og ved, hvad familien må og ikke må i forhold til opdragelse.
- Tal altid med klasseteamet eller det pædagogiske team. Det er den bedste måde at få be- eller afkræftet en mistanke.
- Underret kommunen. Serviceloven skal støtte børn og unge, der oplever negativ social kontrol. Den har blandt andet til formål at sikre, at kommunen kan inddrages, hvis det skønnes at være hensigtsmæssigt for eleven. Fagprofessionelle har derfor pligt til at lave en underretning til kommunen ved konkrete bekymringer for elevens udvikling og trivsel.

Skoleledere og medarbejdere har skærpet underretningspligt. Ifølge Servicelovens §153 og §154 har lærere og fagprofessionelle underretningspligt, når børn og unge oplever fysiske og seksuelle overgreb, samt når de har behov for hjælp og støtte. Det betyder, at du har pligt til at reagere, alene på baggrund af forhold, der giver formodning om, at et barn eller en ung har behov for støtte.

Hvem kan jeg kontakte for mere info?

RED Rådgivning

RED Rådgivning er et landsdækkende tilbud til både unge, forældre og fagpersoner, der oplever æresrelaterede konflikter i deres dagligdag.

Ring og få professionel sparring i akutte sager alle hverdage på rådgivningstelefonen fra kl. 9 til 15 på **70 27 76 86**.

Før du kontakter RED Rådgivning, bør du undersøge, om din kommune har et internt beredskab til håndtering af sager om negativ social kontrol.

AKUT

RED Rådgivning

RED Rådgivning er et landsdækkende tilbud til både unge, forældre og fagpersoner, der oplever æresrelaterede konflikter i deres dagligdag.

Ring og få professionel sparring alle hverdage på rådgivningstelefonen fra kl. 9 til 15 på **70 27 76 86**.

Før du kontakter RED Rådgivning, bør du undersøge, om din kommune har et internt beredskab til håndtering af sager om negativ social kontrol.

RISIKO

Viden og rådgivning til fagprofessionelle

På Styrelsen for International Rekruttering og Integrations hjemmeside – www.uim.dk/siri - finder du information, vejledning og materialer til forebyggelse og håndtering af æresrelaterede konflikter og negativ social kontrol.

Dialogkorpset

Dialogkorpset besøger skoler, klubber og foreninger, og tilbyder workshops og dialog med forældre og fagfolk om emner, der kan være svære, eksempelvis seksualitet, ligestilling, æresbegreber, familieliv og børneopdragelse.

Telefon: 72 14 28 57

Mail: dialogkorpset@siri.dk

Workshops i demokratisk dannelse og kontroversielle emner

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet under Børne- og Undervisningsministeriet tilbyder lærere og undervisere rådgivning og workshops i, hvordan man kan styrke elevens demokratiske dannelse og tage hul på en række dilemmaer relateret til værdier, seksualitet og frihedsbegreber. Styrelsen tilbyder ligeledes gratis workshops i det konkrete arbejde med at håndtere kontroversielle emner i undervisningen. Det kan eksempelvis være inden for politik, religion, kultur og seksualitet.

Telefon: 33 92 51 34

Mail: demokratiogmedborgerskab@stukuvn.dk

FOREBYGGENDE

Udlændinge- og
Integrationsministeriet

Styrelsen for International
Rekruttering og Integration

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET